

ВІДГУК
офіційного опонента доктора економічних наук,
професора кафедри маркетингу та бізнес-аналітики
Донецького національного університету імені Василя Стуса
СЕГЕДИ Сергія Андрійовича
на дисертацію ОСИПЕНКА Богдана Романовича
на тему: «Функціонування продовольчої системи України
в умовах «зеленої» економіки»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Повоєнна відбудова України потребує формування нових засад розвитку національної економіки, орієнтованих на екологізацію господарської діяльності, адаптацію до кліматичних змін, збереження природно-ресурсного потенціалу та поширення ресурсоефективних моделей виробництва. Європейська інтеграція України водночас зумовлює необхідність трансформації національної продовольчої системи відповідно до пріоритетів Європейського зеленого курсу, Стратегії «Від ферми до виделки» та цілей сталого розвитку. У зв'язку з цим особливої ваги набувають удосконалення інституційного середовища та економічних інструментів «зеленого» переходу, стимулювання органічного і циркулярного виробництва, поширення ресурсозберігаючих технологій, відновлення та модернізація продовольчої інфраструктури, а також посилення результативності державного регулювання відповідних трансформаційних процесів.

Функціонування продовольчої системи України нині відбувається під одночасним впливом масштабних внутрішніх і зовнішніх загроз, які істотно посилюють потребу в її структурній перебудові та підвищенні адаптивності до кризових явищ. Руйнування й втрата частини виробничих потужностей, порушення усталених логістичних маршрутів, ускладнення доступу суб'єктів господарювання до земельних і фінансових ресурсів, погіршення екологічного стану окремих територій та зниження економічної доступності продовольства вимагають перегляду традиційних підходів до організації та регулювання продовольчої системи. За таких обставин пріоритетним завданням стає формування засад її відновлення і подальшого розвитку, здатних забезпечити узгодження економічних інтересів суб'єктів господарювання із соціальними потребами суспільства та необхідністю збереження навколишнього природного середовища.

Значущість обраної теми визначається також потребою у формуванні такого механізму функціонування продовольчої системи, який забезпечуватиме

взаємоузгодженість економічної результативності, соціальної орієнтованості та екологічної стійкості. У дисертаційній роботі комплексно розглянуто структурні зміни у продовольчій системі України, здійснено оцінювання еколого-економічних аспектів її функціонування, досліджено інституційні передумови переходу до «зеленої» моделі розвитку, приділено увагу проблемам доступності продовольства, перспективам органічного та циркулярного виробництва. Окреме місце відведено розробленню підходів до адаптивного державного регулювання трансформаційних процесів, що засвідчує актуальність дисертаційної роботи в контексті сучасних завдань відновлення України, поглиблення європейської інтеграції та реалізації принципів «зеленої» економіки.

Тематика дисертаційного дослідження узгоджується з напрямками науково-дослідної діяльності Білоцерківського національного аграрного університету. Роботу виконано в межах ініціативної науково-дослідної теми кафедри економіки та економічної теорії «Економічна ефективність використання природно-ресурсного потенціалу сільських територій України в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0120U103843). Участь здобувача у виконанні зазначеної теми полягає у розробленні положень щодо підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу виробничих ланок продовольчої системи на принципах циркулярної економіки, визначенні можливостей посилення її екологічної складової через розвиток органічного виробництва, а також адаптації запропонованих положень до регіонального рівня шляхом розроблення моделі циркуляризації потенціалу продовольчої системи Київської області. **Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.** Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені в дисертаційній роботі Осипенка Богдана Романовича, мають достатній рівень обґрунтованості та достовірності. Вони ґрунтуються на послідовному вирішенні визначених у роботі завдань, критичному опрацюванні праць вітчизняних і зарубіжних науковців, використанні законодавчої та нормативно-правової бази, офіційної статистичної інформації Державної служби статистики України, профільних органів державної влади, а також матеріалів міжнародних і національних інформаційних джерел. Теоретичним підґрунтям дослідження слугують фундаментальні положення економічної та аграрної науки, концептуальні засади сталого розвитку і «зеленої» економіки, що забезпечило комплексне дослідження продовольчої системи у взаємозв'язку її економічної, соціальної, екологічної та інституційної складових.

Обґрунтованість одержаних наукових результатів підтверджується використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, вибір яких відповідає меті та завданням дисертаційної роботи. Застосовані методичні прийоми дали можливість дослідити еволюцію наукових поглядів на сутність

продовольчої системи, виявити особливості її структурних трансформацій, проаналізувати динаміку основних показників функціонування та оцінити вплив економічних і екологічних чинників. Використання сучасних програмних засобів для оброблення статистичних даних, проведення розрахунків і моделювання забезпечило належну аналітичну основу отриманих результатів та підвищило їх достовірність.

Зміст і структура дисертації підпорядковані досягненню поставленої мети та характеризуються послідовністю викладення матеріалу. У першому розділі розкрито теоретичні засади становлення і розвитку продовольчої системи, систематизовано підходи до визначення її сутності та складових, досліджено концептуальні положення «зеленої» економіки та їх значення для сталого розвитку. У другому розділі здійснено аналіз структурних трансформацій продовольчої системи України, її еколого-економічного стану та інституційних передумов переходу до «зеленої» моделі розвитку в контексті євроінтеграційних процесів. Результати теоретичних і аналітичних досліджень стали основою для розроблених у третьому розділі організаційно-економічних засад модернізації продовольчої системи, адаптивного механізму державного регулювання та визначення напрямів підвищення її ефективності на засадах сталого розвитку.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням і складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 295 сторінок комп'ютерного тексту. Результати дослідження представлено у 19 таблицях та на 11 рисунках, додаткові матеріали систематизовано у 12 додатках. Список використаних джерел включає 251 найменування, що засвідчує належний рівень опрацювання наукових праць та інформаційно-аналітичних матеріалів із проблематики функціонування продовольчої системи в умовах «зеленої» економіки.

Аргументованість сформульованих автором висновків забезпечується комплексним характером проведеного дослідження. У роботі охоплено широке коло актуальних проблем, пов'язаних зі структурними диспропорціями агропродовольчого виробництва, рівнем споживання основних груп продовольства, інституційними умовами «зеленого» переходу, розвитком продовольчої інфраструктури, органічного та циркулярного виробництва. Результати проведеного аналізу стали підґрунтям для визначення напрямів подолання виявлених проблем і розроблення пропозицій, спрямованих на зміцнення стійкості продовольчої системи України в умовах економічних, екологічних та воєнних викликів.

Прикладний характер отриманих результатів простежується у запропонованих організаційно-економічних засадах модернізації продовольчої системи в умовах «зеленого» переходу, розробленні адаптивного механізму

державного регулювання її розвитку, визначенні перспектив поширення органічного та циркулярного виробництва, удосконаленні інфраструктурного забезпечення й використанні можливостей державно-приватного партнерства. Сформульовані пропозиції враховують необхідність поєднання завдань повоєнного відновлення продовольчої системи з євроінтеграційними процесами та посиленням екологічних вимог до розвитку агропродовольчого сектору.

Висновки, наведені в дисертаційній роботі, є результатом проведених теоретичних, аналітичних та прикладних досліджень, відповідають змісту її основних розділів і відображають результати вирішення поставлених завдань. Розроблені рекомендації можуть становити практичний інтерес для органів державної влади та місцевого самоврядування при формуванні аграрної, продовольчої й екологічної політики, розробленні заходів із «зеленої» модернізації агропродовольчого сектору та удосконаленні регуляторних механізмів на державному і регіональному рівнях.

Наведене дає підстави оцінити наукові положення, висновки та рекомендації дисертації Осипенка Богдана Романовича як належним чином обґрунтовані та такі, що спираються на достатню теоретичну, інформаційну й аналітичну базу. Простежується відповідність між метою, поставленими завданнями та одержаними результатами дослідження, а сформульовані автором пропозиції мають теоретичне і прикладне значення для забезпечення ефективного функціонування та подальшої трансформації продовольчої системи України відповідно до принципів «зеленої» економіки, завдань європейської інтеграції та потреб повоєнного відновлення.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження визначається прикладною спрямованістю розроблених автором пропозицій і рекомендацій, орієнтованих на удосконалення функціонування продовольчої системи України в умовах переходу до засад «зеленої» економіки. Запропоновані розробки спрямовані на посилення економічної, екологічної та соціальної складових її стійкості, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу та адаптацію суб'єктів продовольчої системи до сучасних викликів і пріоритетів сталого розвитку. Практична значущість отриманих результатів підтверджується їх використанням у діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та в освітньому процесі.

На регіональному рівні практичне застосування авторських розробок пов'язане насамперед із формуванням передумов для розширення органічного виробництва та споживання відповідної продукції. Київською обласною військовою адміністрацією рекомендовано до практичного використання пропозиції здобувача щодо збільшення частки органічної продукції в системі

харчування закладів, які фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (довідка № 7499/04/17/2025 від 01.12.2025 р.).

Розвиток зазначеного напрямку на рівні територіальних громад передбачає не лише стимулювання попиту на органічну продукцію, а й створення належної виробничої бази через активізацію коопераційних зв'язків між місцевими товаровиробниками. Рекомендації автора стосовно розвитку сільськогосподарської кооперації шляхом об'єднання потенціалу малих сільськогосподарських підприємств та особистих селянських господарств для підтримки органічного виробництва й формування локальних продовольчих ланцюгів використано Узинською міською радою при розробленні Комплексної програми розвитку громади (довідка № 03-10-1117 від 10.12.2025 р.).

Практична реалізація запропонованих підходів не обмежується регіональним і місцевим рівнями, а знаходить продовження безпосередньо у господарській діяльності підприємств продовольчої системи. У діяльності ТОВ «Овостар» використано рекомендації здобувача щодо вдосконалення економічних інструментів стимулювання виробництва та реалізації органічних добрив, застосування яких сприяє раціональнішому використанню ресурсного потенціалу та підвищенню ефективності виробничої діяльності підприємства (довідка № ОВ-84-5/2026 від 05.02.2026 р.).

Поряд із практичним використанням отриманих результатів у сфері державного управління, місцевого самоврядування та господарської діяльності, окремі наукові положення дисертації знайшли застосування у підготовці фахівців економічного профілю. Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Білоцерківського національного аграрного університету при викладанні навчальних дисциплін «Аграрна економічна політика», «Розвиток інноваційного бізнесу» та «Економіка підприємства» (довідка № 01-12/177 від 27.04.2026 р.).

Використання результатів дисертаційної роботи на регіональному, місцевому, господарському та освітньому рівнях засвідчує їх прикладну спрямованість і можливість практичного застосування при реалізації заходів щодо екологізації виробництва, розвитку органічного сектору, зміцнення локальних продовольчих ланцюгів та підвищення стійкості продовольчої системи України відповідно до засад «зеленої» економіки.

Наукова новизна результатів полягає у розвитку теоретичних, методичних і прикладних положень щодо функціонування та трансформації продовольчої системи України в умовах становлення «зеленої» економіки. Наукові результати сформовано на основі комплексного розгляду продовольчої системи як взаємопов'язаної сукупності економічних, соціальних, екологічних та інституційних складових, функціонування яких визначає її стійкість до

внутрішніх і зовнішніх викликів, здатність забезпечувати продовольчі потреби населення та адаптуватися до процесів екологізації, циркулярної трансформації й європейської інтеграції.

Вагомим елементом наукової новизни є розвиток теоретичних засад дослідження продовольчої системи та уточнення її економічної сутності (с. 12–19). Авторський підхід передбачає розгляд продовольчої системи як складної організаційно взаємопов'язаної структури, що поєднує процеси виробництва, переробки, розподілу та споживання продовольства зі здоров'ям людини і станом навколишнього природного середовища (с. 16). При цьому враховано багаторівневий характер її функціонування – від домогосподарства та громади до регіонального, національного і глобального рівнів, а також вплив соціально-економічних, інституційних, культурних та екологічних чинників.

Науковий інтерес становить удосконалення теоретико-методичного підходу до дослідження продовольчих систем на основі поєднання системного, інституційного, екосистемного та еколого-економічного підходів (с. 54–59). Такий підхід розширює можливості комплексного оцінювання функціонування продовольчої системи та врахування взаємозалежності економічних результатів її розвитку з екологічними параметрами, ресурсними обмеженнями та інституційним середовищем.

Окреме місце серед результатів наукової новизни посідає комплексна оцінка структурних трансформацій та еколого-економічних параметрів функціонування продовольчої системи України (с. 99–123). Проведене дослідження дало змогу визначити структурні диспропорції між окремими виробничими ланками, оцінити стан продовольчого забезпечення населення та простежити взаємозв'язки між економічними й екологічними характеристиками розвитку системи. Використання економетричного моделювання, зокрема VAR-моделі, дало можливість оцінити характер взаємозв'язків між макроекономічною динамікою, аграрною доданою вартістю, інвестиційними процесами та природоохоронною діяльністю.

Подальшого розвитку набули положення щодо формування інституційних передумов трансформації продовольчої системи України відповідно до принципів «зеленої» економіки та європейської інтеграції (с. 175–178). Автором визначено основні інституційні обмеження та чинники, що впливають на темпи «зеленого» переходу, а також окреслено напрями удосконалення взаємодії державних інституцій, суб'єктів агропродовольчого сектору та інших учасників продовольчої системи.

Науковою новизною характеризуються положення щодо циркуляризації виробничих процесів та розвитку органічного виробництва як складових модернізації продовольчої системи (с. 187–188). Автором визначено перспективні

напрями впровадження принципів циркулярної економіки, пов'язані з ресурсозбереженням, повторним використанням матеріалів, переробкою відходів, застосуванням відновлюваних джерел енергії та поширенням «зелених» інновацій. Розвинено положення щодо економічних та інституційних передумов розширення органічного виробництва і використання відповідних інструментів його державного стимулювання.

Важливим результатом дисертаційного дослідження є запропонований адаптивний механізм державного регулювання розвитку «зеленої» продовольчої системи (с. 195–199). Його особливість полягає у комплексному поєднанні інструментів екологізації виробництва, інвестиційної підтримки, цифровізації агропродовольчих процесів та модернізації виробничої інфраструктури. Запропонований підхід спрямований на підвищення гнучкості державного регулювання та його спроможності своєчасно реагувати на зміни економічних, екологічних та інституційних умов функціонування продовольчої системи.

Заслужують на увагу розроблені автором організаційно-економічні, інституційні та цифрові механізми підвищення ефективності функціонування продовольчої системи (с. 157–168), які передбачають розвиток локалізованих продовольчих систем, сільськогосподарської кооперації, агрологістичних центрів, муніципальних продовольчих резервів і цифрових платформ управління продовольчими потоками. Важливою складовою запропонованого підходу є використання сучасних цифрових технологій для підвищення прозорості продовольчих ланцюгів, ефективності використання ресурсів та зміцнення стійкості продовольчої системи до кризових явищ.

Наукова новизна дисертаційної роботи простежується у комплексному поєднанні завдань «зеленої» трансформації продовольчої системи з проблематикою її повоєнного відновлення та адаптації до європейського економічного простору. Представлені в роботі наукові положення та практичні розробки спрямовані на узгодження завдань підвищення економічної ефективності й забезпечення продовольчої безпеки з раціональним використанням природних ресурсів, екологізацією агропродовольчого виробництва та підвищенням його стійкості до сучасних викликів. Зазначені результати поглиблюють наукові засади функціонування продовольчої системи та формують підґрунтя для її подальшої трансформації відповідно до принципів «зеленої» економіки, пріоритетів сталого розвитку, європейської інтеграції та повоєнного відновлення України.

Повнота викладення наукових положень, матеріалів, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження отримали належне висвітлення у наукових публікаціях здобувача. За тематикою дисертаційної роботи

опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 3,35 друк. арк., у яких представлено ключові результати теоретичних, аналітичних і прикладних досліджень щодо функціонування продовольчої системи України в умовах «зеленої» економіки. Зокрема, науковий доробок автора включає 5 статей у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 1 статтю у науковому виданні іноземної держави, 2 підрозділи у колективних монографіях та 6 публікацій апробаційного характеру у вигляді тез наукових доповідей.

Тематика опублікованих праць відповідає основним напрямам дисертаційного дослідження та охоплює питання сталого розвитку аграрної сфери, організаційно-економічних засад функціонування продовольчої системи, розвитку циркулярного виробництва, формування її інфраструктурних ланок, удосконалення інституційного середовища та визначення напрямів трансформації аграрного сектору відповідно до принципів «зеленої» економіки. Матеріали дисертації пройшли апробацію під час науково-практичних конференцій різного рівня, що сприяло представленню та обговоренню одержаних результатів у науковому середовищі. Кількість, зміст і тематична спрямованість опублікованих праць свідчать про достатню повноту висвітлення основних наукових положень і результатів дисертаційної роботи у публікаціях здобувача та їх відповідність проблематиці проведеного дослідження.

Дотримання принципів академічної доброчесності. У процесі виконання дисертаційного дослідження та представлення його результатів здобувачем дотримано встановлених принципів академічної доброчесності й норм наукової етики. Ознак неправомірного використання результатів інтелектуальної діяльності інших авторів не виявлено. Використані в роботі теоретичні положення, результати наукових досліджень, статистична інформація, аналітичні матеріали та інші дані, що належать іншим авторам або отримані з офіційних інформаційних ресурсів, супроводжуються відповідними посиланнями та належним чином відображені у списку використаних джерел.

Представлене дослідження виконано з дотриманням вимог академічної доброчесності, принципів самостійності, наукової об'єктивності та коректного цитування використаних джерел. Підстав для висновку про порушення здобувачем норм академічної доброчесності під час виконання та оформлення дисертації не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. За позитивної оцінки наукових результатів, отриманих здобувачем, та представлених у дисертації авторських розробок і практичних рекомендацій доцільно звернути увагу на окремі положення дискусійного характеру та висловити певні зауваження, зокрема:

1. На с. 16–17, с. 19 дисертації здобувач використовує поняття «агропромисловий комплекс». Водночас у науковому середовищі впродовж тривалого часу триває дискусія щодо доцільності застосування цього терміна в сучасних економічних дослідженнях. З огляду на це автору доцільно було б чіткіше окреслити власну позицію щодо змісту та обґрунтованості використання поняття «агропромисловий комплекс» у контексті досліджуваної проблематики. Відповідне теоретичне обґрунтування сприяло б поглибленню понятійного апарату та посиленню теоретичної складової дисертаційного дослідження.

2. Розглядаючи запропоновані автором на с. 49–50 напрями вдосконалення системи екологічного оподаткування, слід відзначити їх дискусійний характер. Зокрема, йдеться про введення спеціального податку на застосування агрохімікатів та антибіотиків у тваринництві, оподаткування продукції й упаковки, що містять шкідливі хімічні сполуки, поступове підвищення ставок за викиди забруднювальних речовин, а також запровадження екологічного податку для туристів у Карпатському регіоні. Реалізація таких заходів може створити додаткове фінансове навантаження на суб'єктів продовольчої системи та вплинути на собівартість продукції і рівень споживчих цін. З огляду на це доцільно було б детальніше обґрунтувати економічні наслідки запропонованих податкових нововведень та визначити інструменти забезпечення балансу між досягненням екологічних цілей, збереженням економічної доступності продовольства і підтриманням конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників в умовах воєнних викликів та повоєнного відновлення.

3. На с. 97–98 автор акцентує увагу на сировинно-експортній орієнтації продовольчої системи України та зазначає, що значна залежність від експорту аграрної сировини може створювати передумови для виникнення ефекту «голландської хвороби», стримувати розвиток переробних галузей і поглиблювати структурні диспропорції національної економіки. Разом із тим це положення потребує додаткової аргументації та відповідного аналітичного підтвердження. Доцільно було б більш чітко обґрунтувати наявність ознак «голландської хвороби» в економіці України та виокремити вплив сировинного агропродовольчого експорту на валютний курс і розвиток переробної промисловості від впливу інших макроекономічних, структурних та воєнних чинників.

4. Розглядаючи запропоновані автором у підрозділі 3.1 на с. 153 податкові преференції для підприємств, які здійснюють екологічні інвестиції, слід звернути увагу на необхідність більш детального обґрунтування їх фіскальних та економічних наслідків. Зниження ставки податку на прибуток, прискорена амортизація енергоефективного обладнання, звільнення від ввізного мита та надання податкових кредитів можуть стимулювати «зелену» модернізацію,

сприяти скороченню негативного впливу на довкілля та підвищенню енергетичної незалежності. Водночас застосування таких інструментів може призвести до скорочення податкових надходжень у короткостроковому періоді. У зв'язку з цим доцільно було б конкретизувати підходи до забезпечення оптимального балансу між наданням податкових преференцій, збереженням фіскальної стійкості держави, досягненням екологічних цілей та посиленням енергетичної незалежності країни.

5. Слушною є пропозиція автора, представлена у підрозділі 3.2 на с. 177, щодо створення регіональних центрів розвитку зелених технологій, орієнтованих на надання консультаційних та освітніх послуг, підготовку кадрів і трансфер інновацій. Водночас доцільно було б чіткіше визначити роль закладів вищої освіти, зокрема екологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету, у розробленні та апробації «зелених» технологій, підготовці фахівців і впровадженні наукових розробок у виробництво. Це сприяло б посиленню взаємодії освіти, науки, бізнесу та регіональних органів влади у процесі «зеленої» трансформації продовольчої системи.

6. Значний блок дисертаційного дослідження у підрозділі 3.3 на с. 189–193 присвячено розробленню Стратегії адаптації продовольчої системи України, реалізація якої передбачає комплекс організаційно-економічних, інституційних, екологічних та інноваційних заходів. Водночас автору доцільно було б більш детально визначити джерела та механізми фінансового забезпечення реалізації запропонованої Стратегії, зокрема співвідношення коштів державного і місцевих бюджетів, міжнародної фінансової допомоги, приватних інвестицій та ресурсів державно-приватного партнерства. Конкретизація джерел фінансування та механізмів залучення інвестицій сприяла б підвищенню практичної реалізованості запропонованих стратегічних заходів.

Наведені зауваження мають переважно дискусійний та рекомендаційний характер і стосуються окремих положень, які потребують додаткової аргументації, конкретизації або поглиблення. Водночас вони не знижують рівня наукової обґрунтованості отриманих результатів, не применшують теоретичного та практичного значення дисертаційного дослідження і не впливають на достовірність сформульованих автором висновків та рекомендацій. Висловлені дискусійні положення не змінюють загальної позитивної оцінки дисертації та її наукової цінності.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження на тему: «Функціонування продовольчої системи України в умовах «зеленої» економіки» є завершеною, самостійною та цілісною науковою працею, присвяченою актуальній науковій проблематиці. Робота характеризується послідовністю викладення матеріалу, належним рівнем обґрунтованості наукових положень і висновків, містить

результати, що мають наукову новизну та практичне значення для розвитку продовольчої системи України в умовах «зеленої» трансформації.

Враховуючи актуальність обраної теми, наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, вважаю, що дисертаційне дослідження Осипенка Богдана Романовича відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), а також Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), а його автор – Осипенко Богдан Романович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

професор, доктор економічних наук,
професор кафедри маркетингу
та бізнес-аналітики,

Донецький національний університет
імені Василя Стуса

Сергій СЕГЕДА

підпис	Сергія Сегеда
ЗАСВІДЧУЮ	
Т.в.о. ученого секретаря університету	
З.м. Наталія Кочеткова, начальник	
05	08 2026

кадрів Відріг